

HUMAN RIGHTS ACTION
AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA

ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNJENJA O OPŠTOJ PERCEPCIJI PROBLEMA MENTALNOG ZDRAVLJA I DISTANCI KOJU DRUŠTVO PRAVI U ODNOSU NA OSOBE SA MENTALNIM OBOLJENJIMA

Projekat „Van izolacije – ostvarivanje prava pacijenata sa mentalnim oboljenjima“ podržale su Evropska komisija posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i opština Kotor.

Opština Kotor

ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNJENJA O OPŠTOJ
PERCEPCIJI PROBLEMA MENTALNOG ZDRAVLJA
I DISTANCI KOJU DRUŠTVO PRAVI U ODNOSU
NA OSOBE SA MENTALNIM OBOLJENJIMA

AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA / *Human Rights Action – HRA*
CENTAR ZA ŽENSKO I MIROVNO OBRAZOVANJE – ANIMA
u saradnji sa agencijom Ipsos Strategic Marketing
i Radojem Cerovićem

Podgorica
oktobar 2016.

ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNJENJA O OPŠTOJ PERCEPCIJI PROBLEMA MENTALNOG ZDRAVLJA I DISTANCI KOJU
DRUŠTVO PRAVI U ODNOSU NA OSOBE SA MENTALNIM OBOLJENJIMA

Izdavač

Akcija za ljudska prava / Human Rights Action (HRA)
Ulica Slobode 74/II, 81 000 Podgorica, Crna Gora
Tel/fax: +382 20 232 348, 232 358
hra@t-com.me
www.hraction.org

Za izdavača

Tea Gorjanc-Prelević

Autori istraživanja

Agencija Ipsos Strategic Marketing
Radoje Cerović

Uredila

Mirjana Radović

Dizajn

Dosije studio

Štampa

Mouse studio

Tiraž

300

Opština Kotor

Izdanje je objavljeno u okviru projekta „Van izolacije – ostvarivanje prava pacijenata sa mentalnim oboljenjima“ koji su sprovele nevladine organizacije Akcija za ljudska prava (HRA) iz Podgorice, Centar za žensko i mirovno obrazovanje ANIMA iz Kotora i Mental Disability Advocacy Centre (MDAC) iz Budimpešte, uz podršku Evropske unije posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Opštine Kotor.

Sadržaj izvještaja je isključiva odgovornost autora i ni u kom pogledu ne odražava stavove i mišljenja donatora.

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. ZAKLJUČCI	6
3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	7
4. UZORAK	8
5. REZULTATI	9
5.1. Lično iskustvo	9
5.2. CAMI skala autoritarnosti	17
5.3. CAMI skala - dobronamjernost	19
5.4. CAMI skala - socijalna ograničenja	21
5.5. CAMI skala - stav zajednice prema mentalnom zdravlju	23
5.6. Znanje o mentalnim oboljenjima	25

1. UVOD

Istraživanje javnog mnjenja o opštoj percepciji problema mentalnog zdravlja i distanci koju društvo u Crnoj Gori pravi prema osobama sa mentalnim oboljenjima sprovele su u septembru 2016. godine nevladine organizacije Akcija za ljudska prava (HRA) iz Podgorice i Centar za žensko i mirovno obrazovanje ANIMA iz Kotora u saradnji sa agencijom Ipsos Strategic Marketing i psihologom Radojem Cerovićem, u okviru projekta „Van izolacije – ostvarivanje prava pacijenata sa mentalnim oboljenjima“. Ovaj projekat je trajao od januara 2016. godine do kraja juna 2017. godine, a izvele su ga pomenute organizacije u saradnji sa Mental Disability Advocacy Centre (MDAC) iz Budimpešte, uz podršku Evropske unije posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Opštine Kotor. Cilj projekta je bio da osnaži nevladine organizacije da pomognu unaprjeđenje ljudskih prava mentalno oboljelih osoba, s posebnom namjerom da se suprotstave njihovoj stigmatizaciji i izolaciji.

Istraživanje javnog mnjenja je obezbijedilo procjenu shvatanja problema mentalnog zdravlja u društvu, prvenstveno putem mjerenja socijalne distance prema osobama sa problemima mentalnog zdravlja, uključujući faktore koji na to utiču. Drugi dio istraživanja je obuhvatio pitanja koja su se ticala osnovnih znanja o mentalnim oboljenjima.

U istraživanju je učestvovalo 1020 punoljetnih građana Crne Gore iz 17 opština u Crnoj Gori.

Rezultati istraživanja su predstavljeni u Podgorici na Svjetski dan mentalnog zdravlja 10. oktobra 2016. godine.

2. ZAKLJUČCI

Gotovo dvije trećine stanovnika Crne Gore ne raspolaže osnovnim činjenicama o mentalnim bolestima. Od toga je jedna ubijeđena u pogrešne stavove, dok druga trećina nema stav. Jedna stamena trećina stanovnika smatra da je mentalno oboljela osoba najčešće opasna za ljude oko sebe, da osoba koja se oporavila od mentalnog oboljenja nije sposobna da se vrati na posao, da osobi s istorijom mentalnog oboljenja treba zabraniti da obavlja javnu funkciju, do toga da je jedan od glavnih uzroka nastanka mentalnih poremećaja nedostatak samodiscipline i snage volje, dakle, smatra se da je osoba kriva što je bolesna.

Kada je u pitanju homoseksualnost, čak 55% crnogorske javnosti i dalje pogrešno smatra da je to mentalni poremećaj, što ukazuje na veoma nizak nivo informisanosti i o toj temi. Na suprotnoj strani je 22% onih koji ne prihvataju takvu definiciju homoseksualnosti, dok skoro 25% ispitanika nema jasan stav.

Izrazito negativni stavovi se uglavnom odnose i na stigmatizaciju žena sa istorijom psihijatrijskih problema, kao i onih koje su spremne da budu u emotivnom odnosu sa osobama koje imaju istoriju mentalnih problema.

U poređenju sa rezultatima istog istraživanja koje je sprovedeno u Federaciji Bosne i Hercegovine, može se zaključiti da u crnogorskoj javnosti postoji veći nivo negativnih stereotipa koji se tiču mentalnog zdravlja nego kod javnosti u dijelu BiH.

Najveći dio ispitanika je znao da faktor stresa može izazvati različite psihosomatske poremećaje i zdravstvene probleme. Ipak, kada je u pitanju znanje o mogućnostima liječenja mentalnih poremećaja, tek 50% opšte javnosti Crne Gore raspolaže informacijom da se mentalni poremećaji i poteškoće mogu liječiti kao i sva druga oboljenja. Preostali dio javnosti ili nije svjestan te činjenice ili misli suprotno.

Poremećaji ishrane su još osjetljivija tema. Tek 44% javnosti Crne Gore ima ispravan stav o bulimiji i anoreksiji kao poremećajima ishrane. Znatno dio opšte punoljetne populacije nije siguran u status ove dvije vrste poremećaja, dok ¼ njih smatra da to nijesu mentalni poremećaji.

Povodom funkcije i uloge psihoterapije u očuvanju mentalnog zdravlja, takođe je jasno da je veći dio opšte javnosti nedovoljno informisan. Tek manje od 40% ispitanika ispravno procjenjuje da psihoterapija nije indikovana samo u slučaju mentalnih poremećaja. Istovremeno, nešto više od trećine populacije smatra da psihoterapiju treba da koriste isključivo osobe sa mentalnim poteškoćama i problemima dok je oko 27% populacije neopredjeljeno.

Neznanje je izvor diskriminacije, ono sprječava liječenje i ostvarivanje ljudskih prava, pa se mnogo više mora uraditi na obrazovanju ljudi da bi mogli da pomognu onima oko sebe, kao i sami sebi.

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Pitanje socijalne distance, odnosno, odnosa društvene zajednice prema mentalnim bolestima, analizirano je na bazi CAMI skale - *Stavovi zajednice prema mentalnim oboljenjima (Community Attitudes Toward the Mental Ill - CAMI)*. CAMI skalu su sačinili Taylor, Dear i Hall 1979. godine. Prethodne studije su pokazale da skala ima prihvatljivu pouzdanost (Cronbach's Alpha = .68 - .88) i konkurentnu valjanost (Sevidny i sur, 1993).

Skala sadrži 40 tvrdnji koje mjere četiri dimenzije:

- 1) autoritarnost,
- 2) dobronamjernost,
- 3) socijalna ograničenja, i
- 4) stav zajednice prema mentalnom zdravlju.

Za svaku od navedenih tvrdnji (ajtema koji čine 4 subskele CAMI skale) ispitanici vrše procjenu stepena slaganja sa tvrdnjom (ajtemom) na Likertovoj skali (od 1 "potpuno se ne slaže" do 5 "potpuno se slaže"). Veći sumarni skor na skalama upućuje na veću zastupljenost pozitivnih stavova i obratno.

Drugi dio istraživanja se ticao ispitivanja znanja o mentalnim oboljenjima. Rezultati ovoga ispitivanja su predstavljeni u posebnom poglavlju.

Istraživanje, odnosno prikupljanje podataka, obavljeno je u septembru 2016. godine, na uzorku od 1020 punoljetnih građana Crne Gore.

Slijedi tabelarni prikaz korišćene metodologije:

1.	Tip uzorka	Troetafni, stratifikovani, slučajni uzorak. Prva etapa: region x tip naselja, druga etapa: domaćinstvo prostim slučajnim uzorkom (SRSWoR), treća etapa: član domaćinstva Kish tablica.
2.	Tip istraživanja	CAPI prosječne dužine 25 minuta.
3.	Mjesta istraživanja	17 opština iz Crne Gore, gradske, prigradske i seoske životne sredine. Alokacija po stratumima je proporcionalna veličini datih stratuma.
4.	Poststratifikacija	Po polu, godinama i obrazovanju.
5.	Greška mjerenja	ffl 3.06% za incidence preko 50%

S obzirom da u vezi sa istraživanom temom nije bilo javno dostupnih i relevantnih istraživanja u Crnoj Gori, kao referentno istraživanje korišćeno je: „Istraživanje javnosti o osobama sa mentalnim poremećajima“, sprovedeno u okviru studije: „Projekat mentalnog zdravlja BiH“, iz 2012. godine, koje je za potrebe Federalnog ministarstva zdravstva sproveo Zavod za javno zdravstvo FBiH”.¹

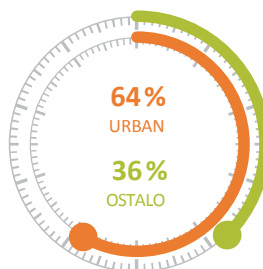
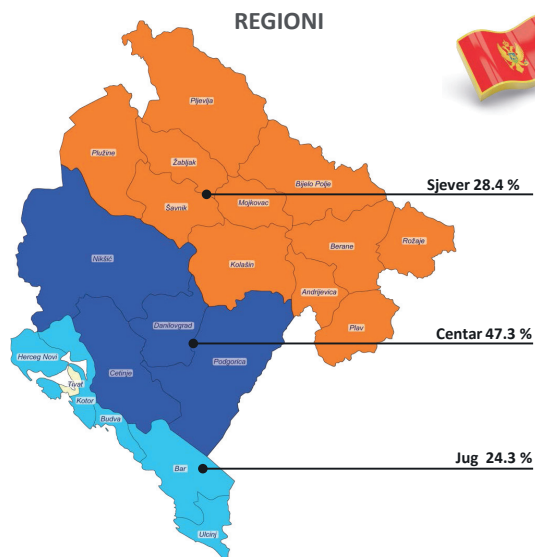
U tom istraživanju, koje je dijelom sprovedeno na uzorku opšte javnosti Federacije BiH u 1200 domaćinstava na čitavoj teritoriji Federacije, takođe je korišćena CAMI skala, kao i određeni setovi tvrdnji i pitanja, koja dijelom pokrivaju i teme istraživanja sprovedenog u Crnoj Gori.

Mada su u nekim slučajevima pitanja (tvrdnje) različito definisana moguće je izvršiti komparativnu analizu odgovora dobijenih u ovim istraživanjima, uz sve metodološke i istraživačke ograde koje je potrebno imati u vidu prilikom njihove dalje analize.

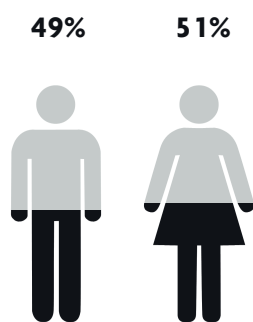
¹ Istraživanje je dostupno na: <http://www.zzjzfbih.ba/wp-content/uploads/2009/02/Istrazivanje-stavova-javnosti-o-osobama-sa-mentalnim-poremećajima-u-FBiH.pdf>.

4. UZORAK

Struktura uzorka

Struktura uzorka

POL

STAROST

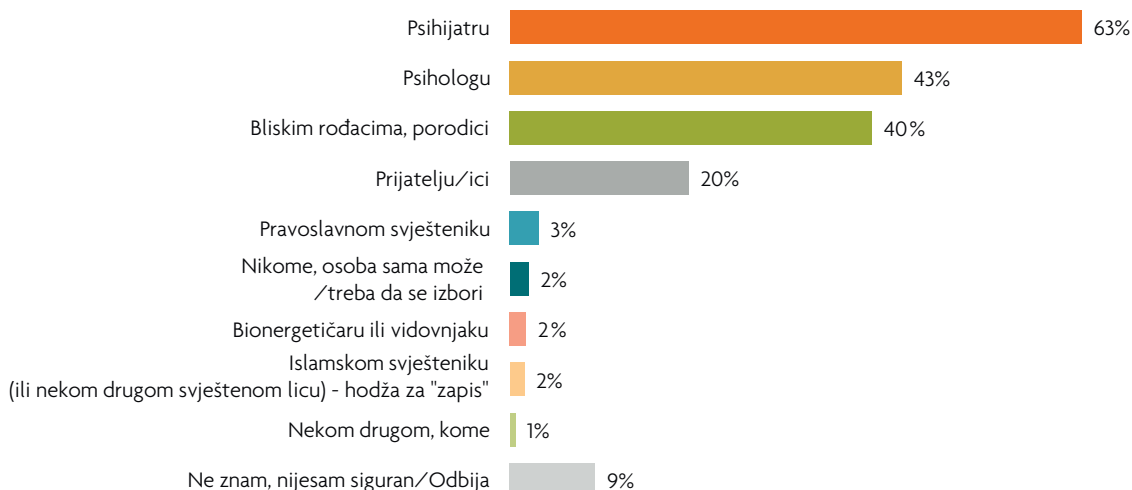
OBRAZOVANJE ISPITANIKA

5. REZULTATI

5.1. LIČNO ISKUSTVO

Najveći dio populacije bi se, u slučaju da osjete mentalne teškoće ili ih primjete kod nekog iz najbližeg okruženja, za savjet ili pomoć obratili psihijatru (63%). Nešto manji, ali i dalje značajan procenat bi se ovim povodom obratio psihologu (43%) ili bliskom rođaku ili porodici (40%).

Ako bi Vi ili neko Vama blizak imao mentalnih teškoća kome biste se obratili za pomoć?

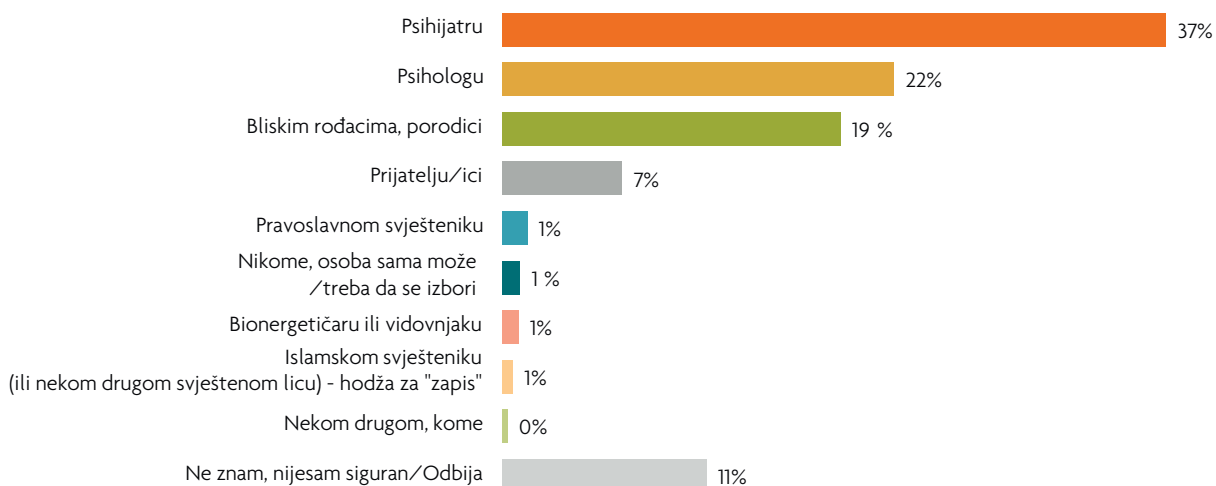
Višestruki odgovori; baza: ukupna ciljna populacija

Manje obrazovane osobe se nešto rjeđe obraćaju za pomoć nekom iz bližeg okruženja u odnosu na psihijatre. Ispitanici sa juga se nešto rjeđe obraćaju za pomoć psihijatru u poređenju sa ukupnim brojem stanovnika, dok se istovremeno primjećuje nešto veći procenat (u odnosu na prosjek) osoba koje nisu sigurne kome bi se u takvoj situaciji obratile za pomoć.

	Total	Obrazovanje			Region			Tip	
		Osnovno	Srednje	Više, visoko	Sjever	Centar	Jug	Grad	Selo
N	1020	241	587	193	290	482	248	653	367
Psihijatru	63.0	68	61	64	75	62	51	62	65
Psihologu	43.2	41	42	50	46	42	42	42	45
Bliskim rođacima, porodici	39.9	31	42	44	40	44	33	38	43
Prijatelju/ici	19.7	11	21	26	11	23	25	20	19
Pravoslavnom svešteniku	3.2	1	3	5	2	5	1	4	2
Nikome, osoba sama može /treba da se izbori sama	2.1	2	3	1	1	3	1	2	1
Bionergetičaru ili vidovnjaku	1.8	3	2	1	1	2	3	2	2
Islamskom svešteniku (ili nekom drugom sveštenom licu) – hodža za "zapis"	1.6	1	2	1	1	1	4	2	1
Nekom drugom, kome	0.6	1	1		0	0	1	0	1
Ne znam, nijesam siguran /Odbija	9.4	10	10	6	4	10	15	10	9

Ako bi Vi ili neko Vama blizak imao mentalnih teškoća kome biste se obratili za pomoć?

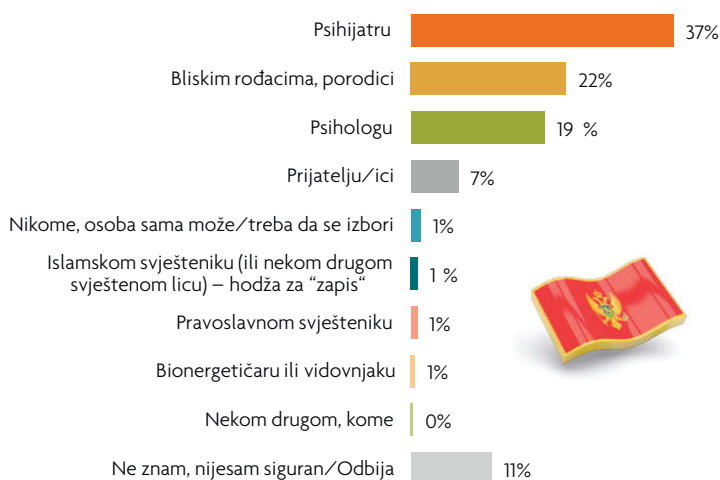
Višestruki odgovori; baza: ukupna ciljna populacija

Najveći dio populacije bi se, u slučaju da osjete mentalne teškoće ili ih primjete kod nekog iz najbližeg okruženja, za savjet ili pomoć obratili najprije psihijatru (37%), zatim bliskim rođacima ili porodici (22%) ili psihologu (19%).

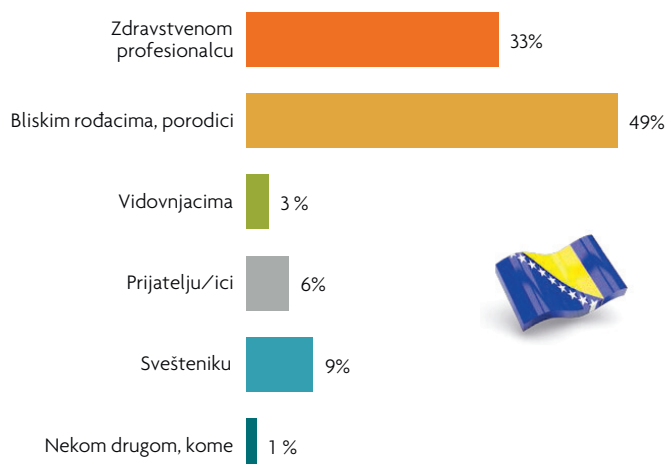
Ako bi Vi ili neko Vama blizak imao mentalnih teškoća kome biste se obratili za pomoć?

A kome od njih prvom? baza: ukupna ciljna populacija

U poređenju sa podacima dobijenim u istraživanju koje je sprovedeno u BiH, u Crnoj Gori bi se ispitanici u slučaju mentalnih teškoća na prvom mjestu obratili za pomoć nekoj stručnoj osobi (profesionalni izvori pomoći), dok su se ispitanici u BiH većinom izjasnili da bi pomoć potražili kod bliskih rođaka ili porodice.

Kome se obraćaju osobe iz okruženja kada imaju mentalne poremećaje?

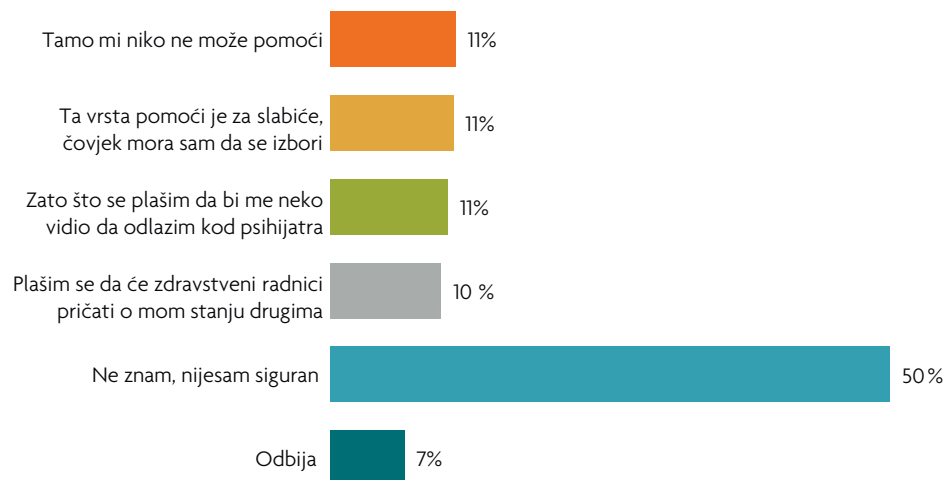
Prilikom traženja pomoći u slučaju ličnih ili porodičnih mentalnih poteškoća, manje obrazovane osobe se primarno odlučuju za psihijatra, a rjeđe za nekoga od bližih rođaka, odnosno članova porodice u poređenju sa bolje obrazovanim dijelom ispitanika. U prosjeku, ispitanici sa sjevera se češće primarno odlučuju za psihijatra nego oni sa juga Crne Gore.

	Total	Obrazovanje			Region		
		Osnovno	Srednje	Više, visoko	Sjever	Centar	Jug
N	1020	241	587	193	290	482	248
Psihijatru	37.1	5.4	3.2	3.1	5.4	3.2	2.8
Bliskim rođacima, porodici	21.9	1.5	2.5	2.3	2.1	2.6	1.4
Psihologu	18.9	1.4	1.9	2.5	1.7	1.7	2.3
Prijatelju/ici	06.7	0.3	0.7	1.1	0.1	0.7	1.3
Nikome, osoba sama može /treba da se izbori	01.4	0.1	0.2		0.1	0.2	0.1
Islamskom svješteniku (ili nekom drugom svještenom licu) – hodža za “zapis“	01.0	0.1	0.1			0.1	0.2
Pravoslavnom svješteniku	00.9		0.1	0.2	0.0	0.2	
Bionergetičaru ili vidovnjaku	00.6	0.1	0.0	0.0		0.0	0.2
Nekom drugom, kome	00.3		0.0		0.0	0.0	
Ne znam, nijesam siguran/Odbija	11.4	1.1	1.3	0.9	0.6	1.2	1.7

Ako bi Vi ili neko Vama blizak imao mentalnih teškoća kome biste se obratili za pomoć?

A kome od njih prvom? Baza: Ukupna ciljna populacija

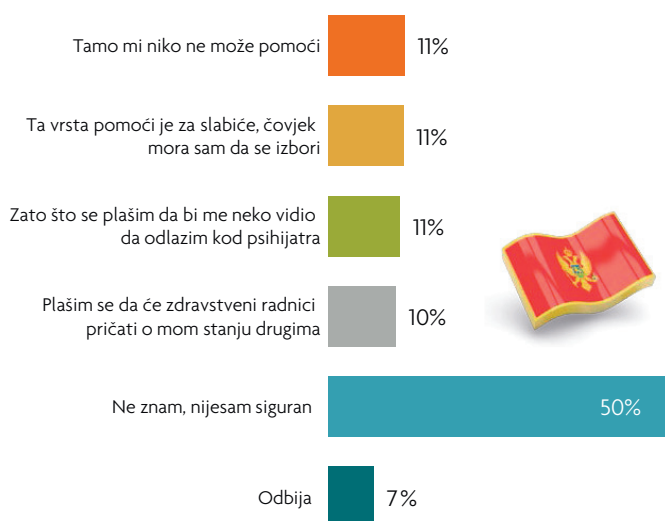
Teško je precizno kazati čime su motivisani ispitanici koji su odgovorili da u slučaju mentalnih poteškoća ne bi potražili pomoć stručnog lica. Kako u najvećem broju slučajeva svoje odgovore obrazlažu sa: „ne znam, nijesam siguran“, to može na prvom mjestu značiti da izbjegavaju odgovor, odnosno da prikrivaju stereotipe i predrasude vezane za psihijatrijsku pomoć.

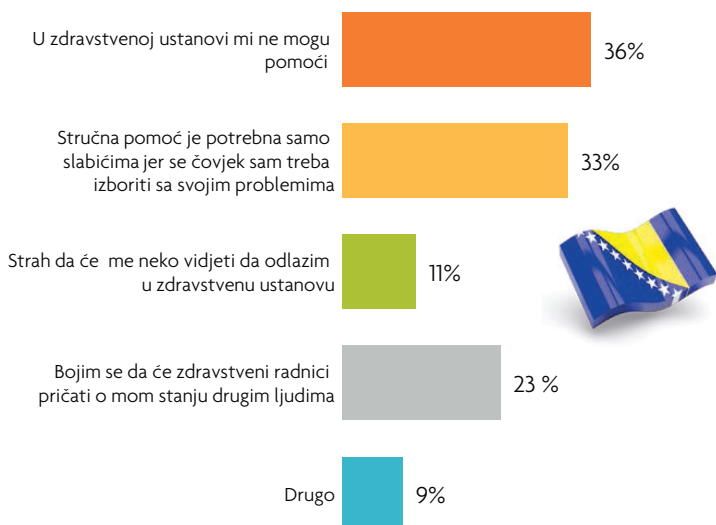
Zašto se u toj situaciji ne biste obratili psihijatru za pomoć?

Baza: oni koji se ne bi obratili psihijatru za pomoć

Uporedni prikaz razloga kojima su ispitanici u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini obrazložili odgovor da se ne bi obratili psihijatru za pomoć

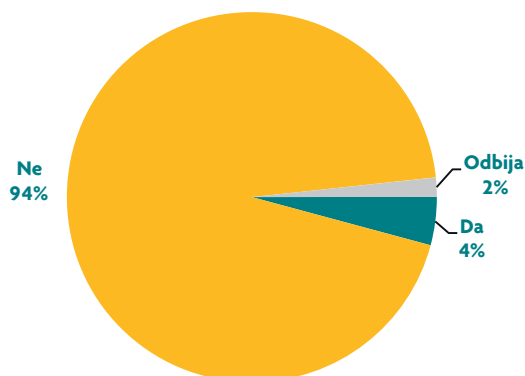

Zašto se u toj situaciji ne biste obratili psihijatru za pomoć?

Razlozi zbog kojih ne bi tražili stručnu pomoć ukoliko bi imali psihicke poteškoće?

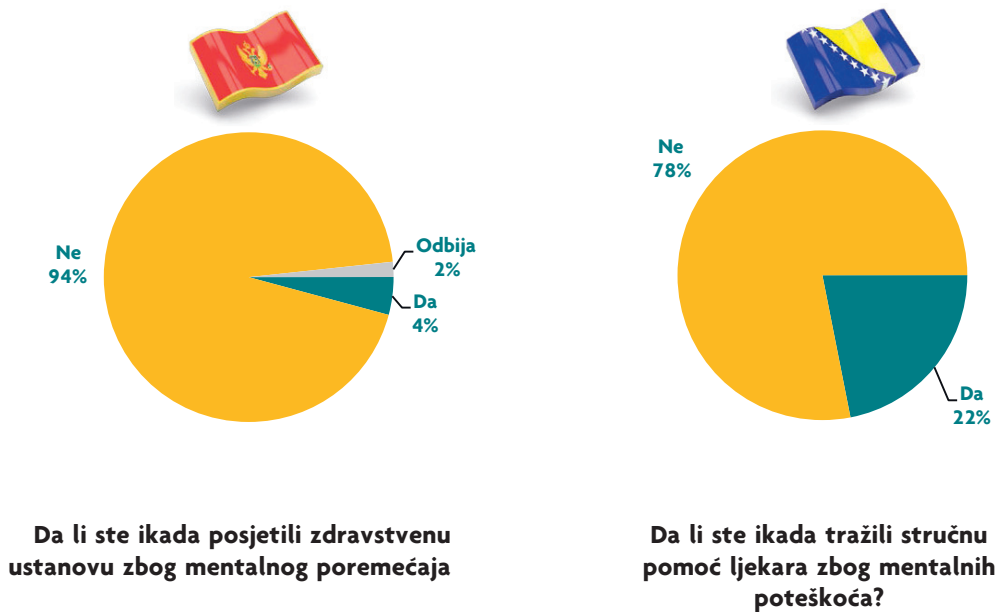
Na nivou opšte populacije, 4% ispitanika je izjavilo da je do sada tražilo stručnu pomoć prilikom mentalnih poteškoća koje su lično iskusili, dok 2% ispitanika nije željelo da odgovori na ovo pitanje. Ovo odbijanje može ukazivati na činjenicu da se u okviru tih 2% ispitanika nalaze oni koji takođe imaju neka lična iskustva, ali nijesu željeli da to učine javnim, čime su moguće iskazali strah od stigmatizacije u društvu.

Da li ste ikada tražili stručnu pomoć ljekara zbog mentalnih poteškoća?

Baza: ukupna ciljna populacija

Regionalne razlike su jasne. Da li se radi o objektivnim razlikama, „iskrenijem“ i „otvorenijem“ izvještavanju sa područja Federacije BiH ili o nečem trećem, teško je i nezahvalno prosuđivati.

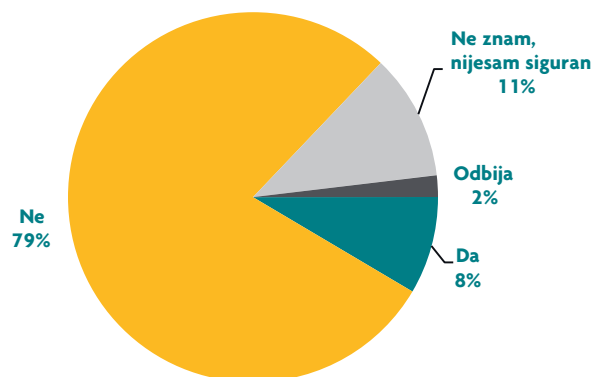

Jasno je da ispitanici otvorenije odgovaraju na pitanje o traženju pomoći od osoba iz bliskog okruženja. No, i dalje ostaje činjenica da 2% javnosti odbija da da bilo kakav odgovor na ovo pitanje, dok njih 11% ne daje jasan odgovor, što se takođe donekle može posmatrati u kontekstu straha od stigmatizacije.

Da li je neko vama blizak tražio stručnu pomoć ljekara zbog mentalnih teškoća?

Baza: Ukupna ciljna populacija

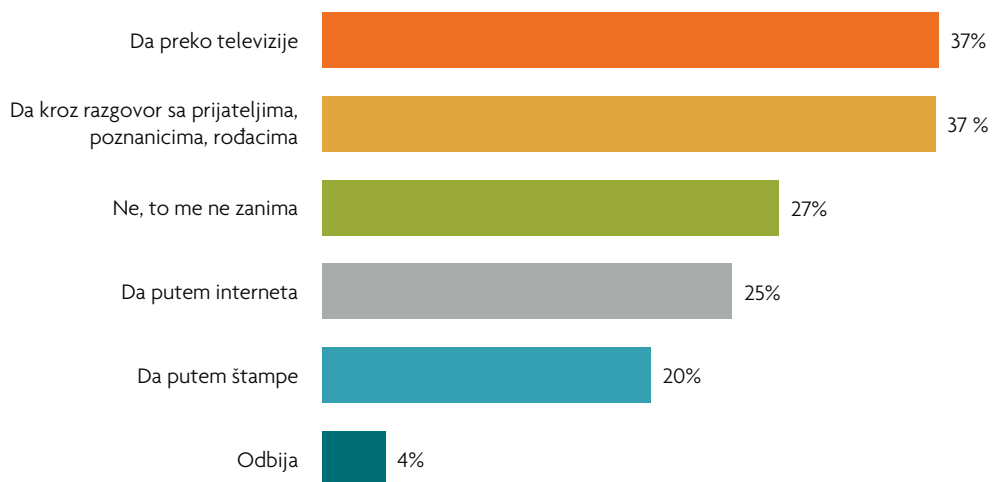
Pitanje mentalnog zdravlja interesuje opštu populaciju Crne Gore. Javnost se o mentalnim poteškoćama i mentalnom zdravlju najčešće informiše preko televizije. Razgovor sa prijateljima, poznanicima i rođacima je takođe nezaobilazan izvor informacija. Internet zauzima sve značajnije mjesto u komunikaciji ove teme, a ni uloga štampanih medija nije zanemarljiva.

Da li ste se do sada na bilo koji način informisali o mentalnom zdravlju?

Višestruki odgovori; baza: ukupna ciljna populacija

Mlađi i bolje obrazovani dio ispitanika se češće informiše preko interneta u odnosu na televiziju. Stanovništvo sa sjevera Crne Gore pokazuje nešto veći stepen nezainteresovanosti (ako je u pitanju samo nezainteresovanost) prema ovoj temi nego populacija iz drugih regiona zemlje.

	Total	Starost				Obrazovanje			Region		
		18-29	30-44	45-59	60+	Osnovno	Srednje	Više, visoko	Sjever	Centar	Jug
N	1020	235	281	275	229	241	587	193	290	482	248
Da preko televizije	37.0	28	38	43	38	36	35	43	43	34	36
Da kroz razgovor sa prijateljima, poznanicima, rođacima	36.8	30	40	37	40	40	36	35	34	40	34
Ne, to me ne zanima	27.4	31	24	25	31	30	29	19	35	26	22
Da putem interneta	24.6	41	30	20	7	16	23	41	18	28	25
Da putem štampe	19.7	16	20	22	19	9	22	25	17	17	29
Odbija	3.8	2	3	5	4	5	3	4	1	4	7

Da li ste se do sada na bilo koji način informisali o mentalnom zdravlju?

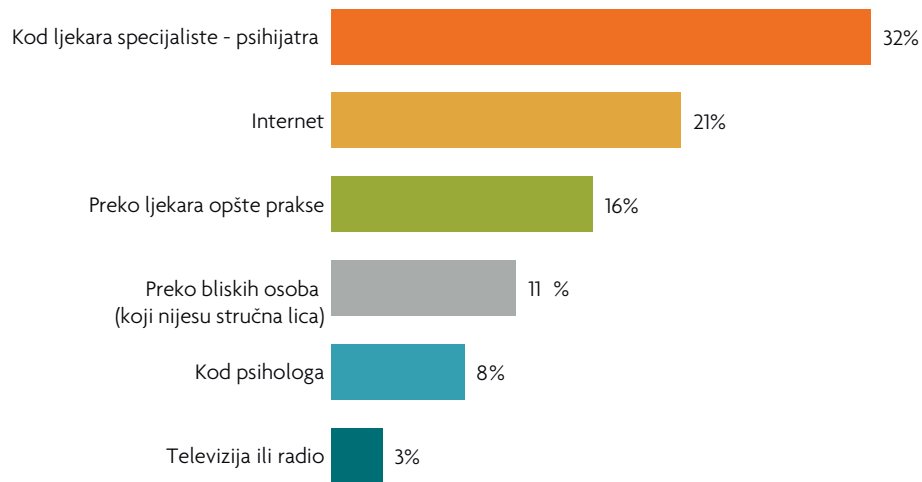
Višestruki odgovori; baza: ukupna ciljna populacija

Ispitanici bi se, u vezi sa informacijama o mentalnom zdravlju, prvo obratili psihijatru ili ljekaru opšte prakse. U ovom slučaju mediji masovnih komunikacija, poput televizije i radija, zauzimaju daleko manje značajno mjesto, dok internet igra i dalje veoma značajnu ulogu. Iznenaduje podatak da značaj bliskih osoba u ovom slučaju značajno opada.

Ako bi vam zatrebale informacije o mentalnom zdravlju, gdje biste ih PRVO potražili?

baza: ukupna ciljna populacija

Mlađa generacija se najčešće informiše na internetu, a starija kod nekog od stručnih lica. Kod manje obrazovane populacije stručnjaci dominiraju kao potencijalni izvor informacija o mentalnom zdravlju, dok su kod obrazovnije populacije, ovi izvori kombinovani sa internetom. Interesantno je da na jugu Crne Gore, uloga psihijatar kao izvora informacija o ovoj temi nije tako istaknuta kao u drugim djelovima države.

	Total	Starost				Obrazovanje			Region		
		18-29	30-44	45-59	60+	Osnovno	Srednje	Više, visoko	Sjever	Centar	Jug
N	1020	235	281	275	229	241	587	193	290	482	248
Kod lekara specijaliste - psihijatra	32.4	21	31	37	40	42	29	30	44	30	23
Internet	21.0	47	26	7	5	11	23	29	17	23	21
Preko lekara opšte prakse	15.7	11	17	19	15	13	18	11	18	16	13
Preko bliskih osoba (koji nijesu stručna lica)	11.1	4	9	15	16	13	11	9	7	13	11
Kod psihologa	8.0	9	8	9	5	6	7	13	5	8	13
Televizija ili radio	3.1	1	2	4	5	7	2		3	3	3
Knjige	2.8	3	3	2	4	2	2	5	0	2	7
Ne zna ne odgovara	6.0	3	5	5	11	6	6	4	5	5	9

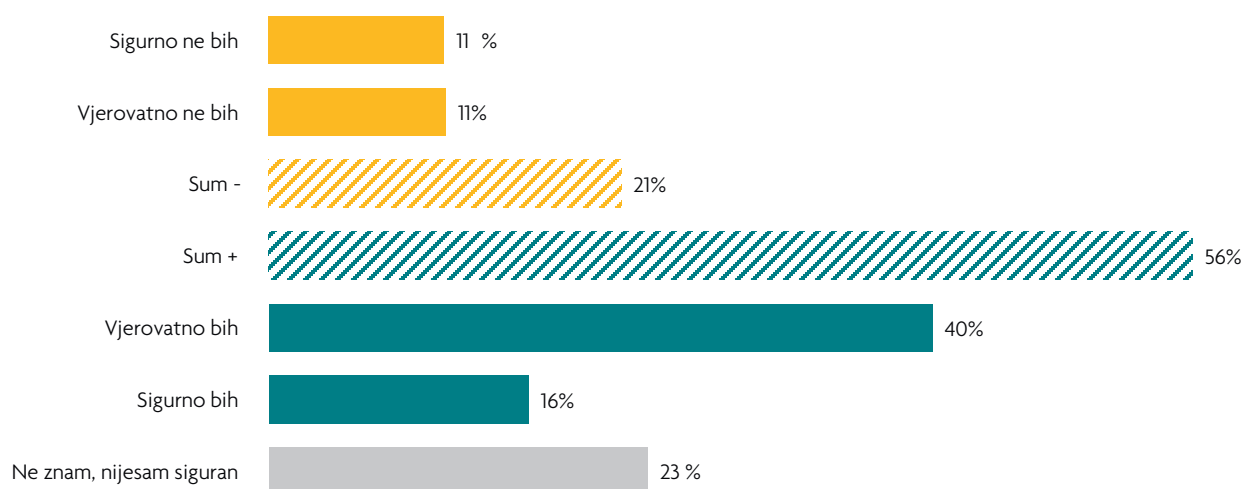
Ako bi vam zatrebale informacije o mentalnom zdravlju, gdje biste ih PRVO potražili?

Baza: ukupna ciljna populacija

Većina predstavnika opšte javnosti Crne Gore iskazuje blago ili jasno pozitivan stav (ukupno 56%) prema mogućnosti da prihvati pomoć i podršku osobe koja se oporavila od sličnih mentalnih poteškoća. Jasno negativan stav ovim povodom iskazuje nešto više od 20% crnogorske javnosti, a neodlučnih je po ovom pitanju oko ¼ ispitanika.

Da li biste prihvatili pomoć osobe koja se oporavila od mentalnog poremećaja ako bi vi imali slične mentalne probleme?

Baza: ukupna ciljna populacija

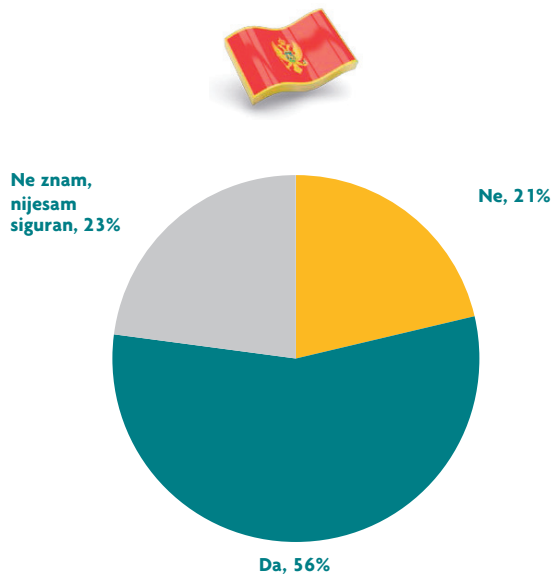
Jedino značajno odstupanje u pogledu ovog pitanja zatičemo među populacijom sa juga Crne Gore, gdje se može konstatovati znatno veći stepen jasnog odbijanja ovakve moguće pomoći i podrške u odnosu na ostatak crnogorske javnosti.

	Total	Region		
		Sjever	Centar	Jug
N	1020	290	482	248
Sigurno ne bih	10.6	9	9	16
Vjerovatno ne bih	10.7	9	10	15
Sum -	21.3	18	18	32
Sum +	55.8	59	61	42
Vjerovatno bih	40.1	39	43	35
Sigurno bih	15.7	20	18	6
Ne znam, nijesam siguran	22.9	23	21	27

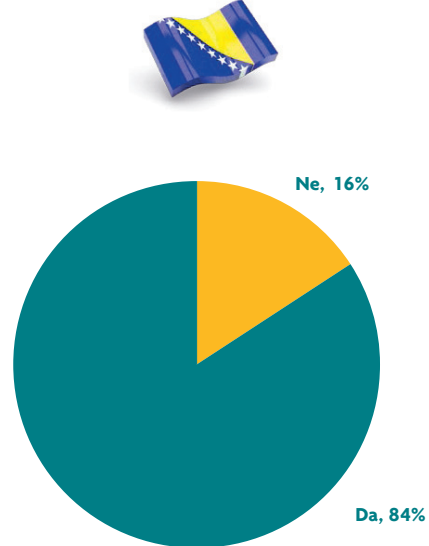
Da li biste prihvatili pomoć osobe koja se oporavila od mentalnog poremećaja ako bi vi imali slične mentalne probleme?

Baza: ukupna ciljna populacija

Mada i u ovom slučaju imamo različitu definiciju pitanja (odnosno psihološke pozicije sa kojih se daje odgovor), čini se da je stav javnosti Federacije BiH nešto pozitivniji. Ipak, ne treba biti prestrog u zaključivanju ovim povodom iz dva razloga. U slučaju istraživanja u BiH pitanje je formulirano sasvim bezlično, dok su ispitanici u Crnoj Gori odgovarali sa stanovišta da lično prihvate takvu vrstu pomoći i podrške. Sa druge strane, u podacima iz Federacije BiH nema naznaka koji procenat ispitanika nije mogao dati jasan odgovor na ovo pitanje, odnosno, da li im je takva mogućnost uopšte i pružena.

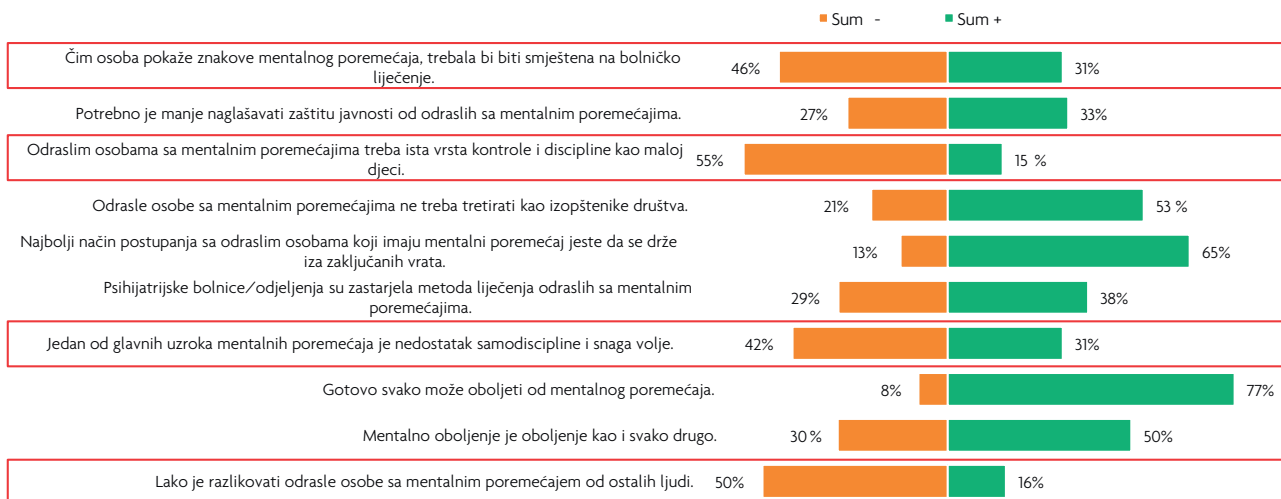

Da li biste prihvatili pomoć osobe koja se oporavila od mentalnog poremećaja ako bi vi imali slične mentalne probleme?

Da li ljudi koji su se oporavili od mentalnih poremećaja mogu pomoći drugim osobama u oporavku od mentalnih problema/poremećaja?

5.2. CAMI SKALA AUTORITARNOSTI

ZBOG PREGLEDNOSTI PREZENTOVANJA PODATAKA, KOD TVRDNJI KOJE IMAJU NEGATIVNU KONOTACIJU ROTIRANA JE LIKERTOVA SKALA KAKO BI SE PRECIZNIJE PREDSTAVILI NEGATIVNI STAVOVI JAVNOSTI

Koliko se slažete...?

Baza: ukupna ciljna populacija

AUTORITARNOST	Uopšte ne	Uglavnom ne	I da i ne	Uglavnom da	U potpunosti da
Čim osoba pokaže znakove mentalnog poremećaja, trebala bi biti smještena na bolničko liječenje.	10.4	20.6	23.5	30.6	14.9
Potrebno je manje naglašavati zaštitu javnosti od odraslih sa mentalnim poremećajima.	9	18	40.5	27	5.5
Odraslim osobama sa mentalnim poremećajima treba ista vrsta kontrole i discipline kao maloj djeci.	4.8	10	30.2	33.7	21.3
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajima ne treba tretirati kao izopštenike društva.	6.1	14.5	26.6	36.7	16.1
Najbolji način postupanja sa odraslim osobama koji imaju mentalni poremećaj jeste da se drže iza zaključanih vrata.	38	27.1	22.1	9.6	3.1
Psihijatrijske bolnice/odjeljenja su zastarjela metoda liječenja odraslih sa mentalnim poremećajima.	8.6	20.8	32.8	25.7	12.2
Jedan od glavnih uzroka mentalnih poremećaja je nedostatak samodiscipline i snaga volje.	10.4	20.5	27.2	30.8	11.1
Gotovo svako može oboljeti od mentalnog poremećaja.	3	4.9	14.8	37.1	40.2
Mentalno oboljenje je oboljenje kao i svako drugo.	9.9	19.6	20.9	29.5	20.1
Lako je razlikovati odrasle osobe sa mentalnim poremećajem od ostalih ljudi.	5.1	10.6	34.4	39.5	10.4

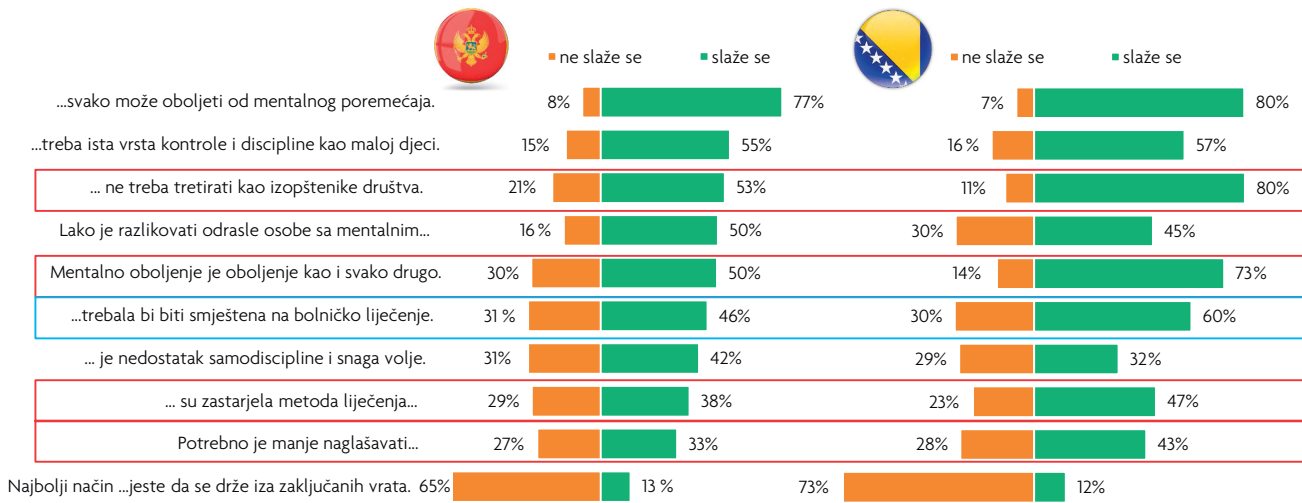
Koliko se slažete...?

Baza: ukupna ciljna populacija

Mladi u znatno manjoj mjeri (u odnosu na prosjek ali i starije generacije) smatraju da su mentalna oboljenja ista kao i sva druga. Neočekivano je da tako misli i veoma značajan broj populacije sa najnižim stepenom obrazovanja. Stav da osobu sa mentalnim poremećajem treba odmah smjestiti na bolničko liječenje značajno zastupaju starije generacije i manje obrazovane osobe, ali i veći dio crnogorske populacije sa sjevera države. Sličnu vrstu stereotipa, pored stanovnika sjevera, iskazuju i oni iz ruralnih sredina kada je u pitanju ocjena da osobama sa mentalnim poremećajima treba ista vrsta kontrole i discipline kao i maloj djeci.

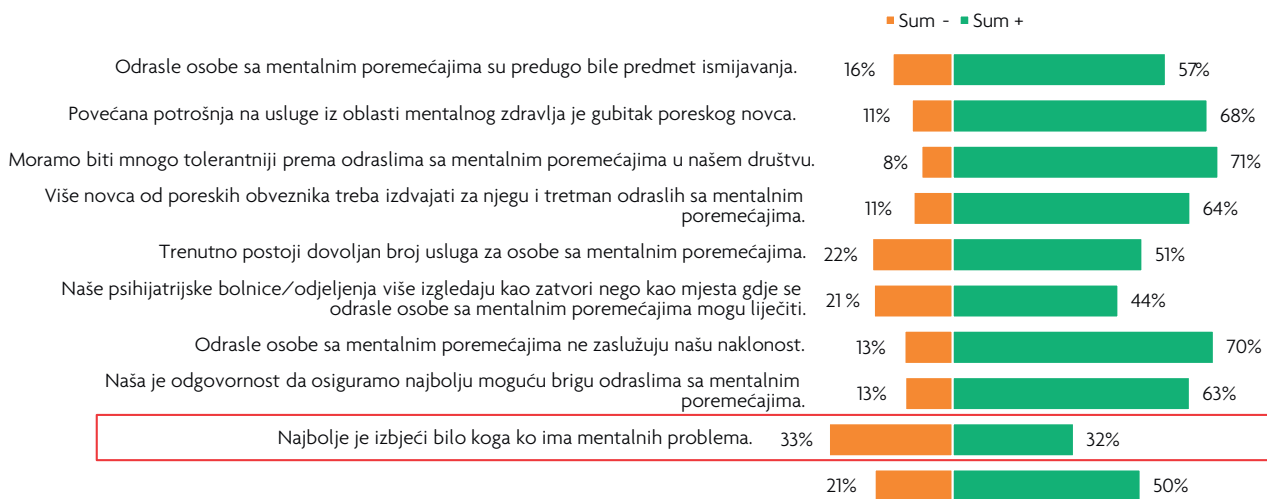
	Total	Starost				Obrazovanje			Region			Tip	
		18-29	30-44	45-59	60+	Osnovno	Srednje	Više, visoko	Sjever	Centar	Jug	Grad	Selo
N	1020	235	281	275	229	241	587	193	290	482	248	653	367
Gotovo svako može oboljeti od mentalnog poremećaja.	77.3	70	76	78	86	81	77	75	82	77	72	80	73
Odraslim osobama sa mentalnim poremećajima treba ista vrsta kontrole i discipline kao maloj djeci.	55.0	50	51	60	59	57	55	52	64	48	58	50	64
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajima ne treba tretirati kao izopštenike društva.	52.8	49	53	53	56	55	53	51	57	54	46	55	49
Lako je razlikovati odrasle osobe sa mentalnim poremećajem od ostalih ljudi.	49.9	43	42	57	59	60	48	43	55	46	52	47	55
Mentalno oboljenje je oboljenje kao i svako drugo.	49.5	40	46	52	61	66	45	43	55	48	46	51	47
Čim osoba pokaže znakove mentalnog poremećaja, trebala bi biti smještena na bolničko liječenje.	45.5	42	38	46	57	59	44	34	57	35	52	44	47
Jedan od glavnih uzroka mentalnih poremećaja je nedostatak samodiscipline i snaga volje.	41.8	38	39	44	47	47	41	36	43	40	43	42	41
Psihijatrijske bolnice/odjeljenja su zastarjela metoda liječenja odraslih sa mentalnim poremećajima.	37.8	35	33	37	47	34	40	35	31	38	44	38	37
Potrebno je manje naglašavati zaštitu javnosti od odraslih sa mentalnim poremećajima.	32.5	25	30	36	39	42	30	28	34	31	33	31	34
Najbolji način postupanja sa odraslim osobama koji imaju mentalni poremećaj jeste da se drže iza zaključanih vrata.	12.7	11	12	14	14	18	12	10	8	12	19	11	16

Crnogorska javnost, u poređenju sa istraživanjem sprovedenim u Federaciji BiH, uglavnom pokazuje veći nivo prisustva stereotipa. To se naročito odnosi na stavove označene (crvenom linijom) na grafikonu kod kojih možemo konstatovati značajno veći procenat pozitivnih odgovora (slaganja) sa navedenim tvrdnjama u Federaciji BiH nego u Crnoj Gori. Samo na jednoj tvrdnji (označeno plavom linijom) se može konstatovati nešto manji nivo prisutnosti stereotipa kod crnogorske javnosti u odnosu na BiH javnost.

5.3. CAMI SKALA, DOBRONAMJERNOST

Kada je u pitanju subskala dobronamjernosti (benevolence) korišćene CAMI skale možemo konstatovati da su odgovori opšte javnosti Crne Gore u ovom slučaju daleko konzistentniji i pozitivniji. Kod većine korišćenih tvrdnji se može uočiti „zdrav“ i pozitivan stav javnosti. Jedino, neznatno odstupanje od ove prilično pozitivne slike se odnosi na tvrdnju: „najbolje je izbjeći bilo kog ako ima mentalnih problema“, gdje se opšta javnost raslojila u tri ujednačena djela (po 1/3 u svakom): slaganje, neslaganje i neutralan odnos.

ZBOG PREGLEDNOSTI PREZENTOVANJA PODATAKA, KOD TVRDNJI KOJE IMAJU NEGATIVNU KONOTACIJU ROTIRANA JE LIKERTOVA SKALA KAKO BI SE PRECIZNIJE PREDSTAVILI NEGATIVNI STAVOVI JAVNOSTI

Koliko se slažete...?

Baza: ukupna ciljna populacija

Takođe je interesantno konstatovati da kod određenog broja tvrdnji postoji značajan procenat neodlučnih odgovora (odgovor i da i ne), što svakako može ukazivati da određeni procenat opšte javnosti Crne Gore ne želi jasno niti da prihvati niti odbaci takve tvrdnje (stavove), prvenstveno zbog svoje nesigurnosti u vezi sa tim kakav socijalni status ima prihvatanje ili odbijanje takvih iskaza (socijalno prihvatljivo ili socijalno neprihvatljivo). Na svim tvrdnjama kod kojih zatičemo više od ¼ takvih, neodlučnih, odgovora, možemo pretpostaviti da se radi upravo o toj vrsti izbjegavanja.

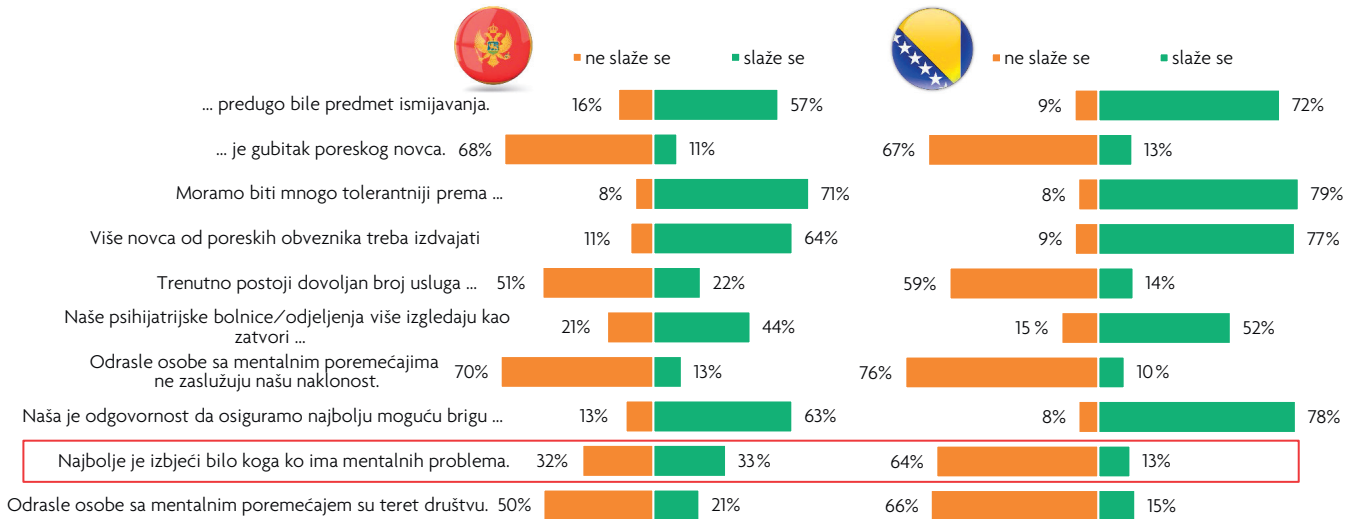
DOBRONAMJERNOST	Uopšte ne	Uglavnom ne	I da i ne	Uglavnom da	U potpunosti da
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajima su predugo bile predmet ismijavanja.	5.7	10.4	26.9	38	19
Povećana potrošnja na usluge iz oblasti mentalnog zdravlja je gubitak poreskog novca.	31.6	36.5	20.9	9.1	1.8
Moramo biti mnogo tolerantniji prema odraslima sa mentalnim poremećajima u našem društvu.	2.2	6.1	20.6	48.1	22.9
Više novca od poreskih obveznika treba izdvajati za njegu i tretman odraslih sa mentalnim poremećajima.	5	5.5	26	41.2	22.3
Trenutno postoji dovoljan broj usluga za osobe sa mentalnim poremećajima.	20.3	30.3	27.8	18.3	3.3
Naše psihijatrijske bolnice više izgledaju kao zatvori nego kao mjesta gdje se odrasle osobe...	7.2	13.9	34.6	29.5	14.8
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajima ne zaslužuju našu naklonost.	35.8	33.9	17.4	10.9	2
Naša je odgovornost da osiguramo najbolju moguću brigu odraslima sa mentalnim poremećajima.	3.4	9.3	23.9	43.8	19.6
Najbolje je izbjeći bilo koga ko ima mentalnih problema.	12.6	19.8	34.5	22.4	10.7
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajem su teret društvu.	19.5	30.7	28.9	16.6	4.3

Koliko se slažete...? Baza: ukupna ciljna populacija

Kada se posmatraju odgovori po pojedinim demografskim i socijalnim grupacijama statistički značajne razlike se uočavaju u odnosu na regione. Naime, kod pojedinih tvrdnji (označenih crvenom linijom) može se konstatovati nešto konzervativniji stav stanovnika sa juga Crne Gore, i donekle, nešto napredniji stav stanovnika sa sjevera zemlje. No ovom prilikom treba napomenuti da se u slučaju svih naznačenih tvrdnji radi o blagom odstupanju.

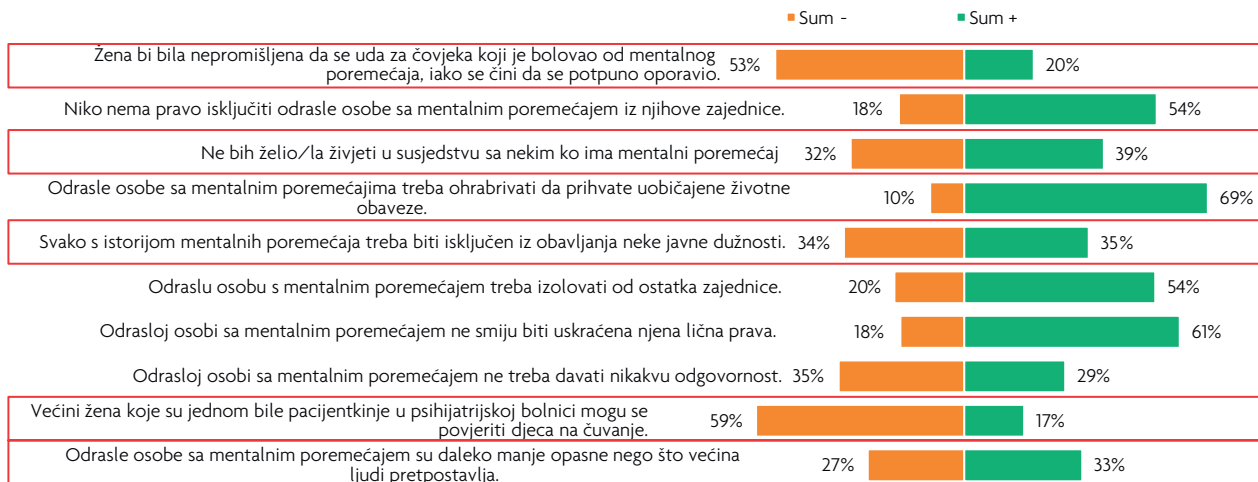
	Total	Region		
		Sjever	Centar	Jug
N	1020	290	482	248
Moramo biti mnogo tolerantniji prema odraslima sa mentalnim poremećajima u našem društvu.	71.0	78	67	70
Više novca od poreskih obveznika treba izdvajati za njegu i tretman odraslih sa mentalnim poremećajima.	63.5	80	61	49
Naša je odgovornost da osiguramo najbolju moguću brigu odraslima sa mentalnim poremećajima.	63.4	77	61	52
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajima su predugo bile predmet ismijavanja.	57.0	59	55	59
Naše psihijatrijske bolnice/odjeljenja više izgledaju kao zatvori nego kao mjesta gdje se	44.3	39	49	41
Najbolje je izbjeći bilo koga ko ima mentalnih problema.	33.1	30	32	40
Trenutno postoji dovoljan broj usluga za osobe sa mentalnim poremećajima.	21.6	18	20	29
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajem su teret društvu.	20.9	20	18	28
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajima ne zaslužuju našu naklonost.	12.9	7	12	21
Povećana potrošnja na usluge iz oblasti mentalnog zdravlja je gubitak poreskog novca.	11.0	10	9	16

Dodatna analiza podataka sa subskele dobronamjernosti koja se odnosi na poređenje rezultata dobijenih u istraživanju javnosti Federacije BiH i crnogorske javnosti pokazuju znatno veću podudarnost u odgovorima nego što je to slučaj sa subskalom autoritarnosti. Jedina ozbiljnija razlika se tiče stava da osobe sa mentalnim problemima treba izbjegavati, gdje je crnogorska javnost prilično neodlučna, odnosno, podijeljena.

5.4. CAMI SKALA, SOCIJALNA OGRANIČENJA

Kada je u pitanju subskala socijalnih ograničenja možemo reći da crnogorska javnost iskazuje prilično negativne stavove i stereotipe u odnosu na polovinu korišćenih tvrdnji. Izrazito negativni stavovi crnogorske opšte javnosti se uglavnom odnose na stigmatizaciju žena sa istorijom psihijatrijskih problema i žena koje su spremne da budu u emotivnom odnosu sa osobama koje imaju istoriju mentalnih problema.

ZBOG PREGLEDNOSTI PREZENTOVANJA PODATAKA, KOD TVRDNJI KOJE IMAJU NEGATIVNU KONOTACIJU ROTIRANA JE LIKERTOVA SKALA KAKO BI SE PRECIZNIJE PREDSTAVILI NEGATIVNI STAVOVI JAVNOSTI

Koliko se slažete...?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kod drugog seta tvrdnji iz ove subskale (označeno crvenom linijom) imamo podjelu odgovora koja ukazuje na činjenicu da se tim povodom šira društvena zajednica u Crnoj Gori dijeli u ujednačene grupe sa suprotstavljenim stanovištima. U vezi sa tim se može govoriti o socijalnoj konfuziji, jer u istom socijalnom okruženju imamo potpuno suprotstavljene stavove povodom istog pitanja - odnosa društvene zajednice.

SOCIJALNA OGRANIČENJA	Uopšte ne	Uglavnom ne	I da i ne	Uglavnom da	U potpunosti da
Žena bi bila nepromišljena da se uda za čovjeka koji je bolovao od mentalnog poremećaja, iako se čini da se oporavio.	5.9	13.6	27.2	31.3	22
Niko nema pravo isključiti odrasle osobe sa mentalnim poremećajem iz njihove zajednice.	6.3	12	27.3	35.1	19.2
Ne bih želio/la živjeti u susjedstvu sa nekim ko ima mentalni poremećaj.	14.6	24.8	28.6	23.6	8.4
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajima treba ohrabrivati da prihvate uobičajene životne obaveze.	3.1	6.5	21.7	47.6	21.1
Svako s istorijom mentalnih poremećaja treba biti isključen iz obavljanja neke javne dužnosti.	13.2	21.9	31	23.7	10.2
Odraslu osobu s mentalnim poremećajem treba izolovati od ostatka zajednice.	22.5	31.3	26.5	16	3.7
Odrasloj osobi sa mentalnim poremećajem ne smiju biti uskraćena njena lična prava.	8	10	21.3	32.7	28.1
Odrasloj osobi sa mentalnim poremećajem ne treba davati nikakvu odgovornost.	12.1	16.4	36.1	24.9	10.5
Većini žena koje su jednom bile pacijentkinje u psihijatrijskoj bolnici mogu se povjeriti djeca na čuvanje.	30.8	27.9	24.4	12.5	4.4
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajem su daleko manje opasne nego što većina ljudi pretpostavlja.	7.7	19.4	39.5	26.6	6.7

Koliko se slažete...?

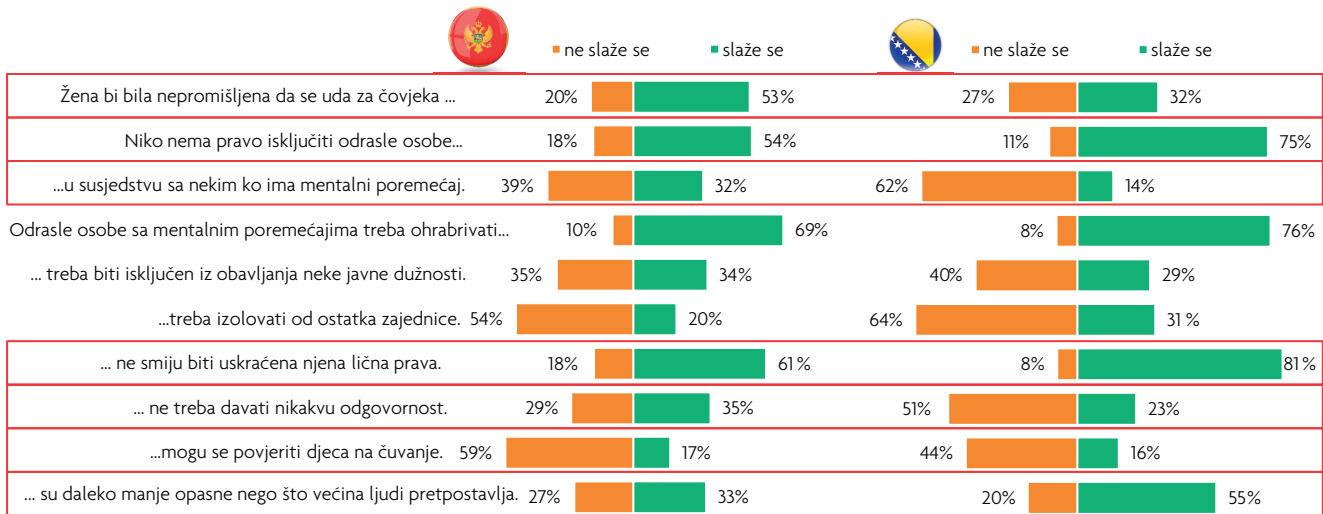
Baza: Ukupna ciljna populacija

Kada se posmatraju pojedini odgovori u odnosu na demografske i socijalne grupacije, uočavaju se statistički značajne razlike samo u odnosu na regione. Naime, kod pojedinih tvrdnji (označenih crvenom linijom) može se konstatovati nešto konzervativniji stav stanovnika sa juga Crne Gore, i donekle, nešto napredniji stav stanovnika sa sjevera zemlje. No ovom prilikom treba napomenuti da se u slučaju svih naznačenih tvrdnji radi o blagom odstupanju.

	Total	Region		
		Sjever	Centar	Jug
N	1020	290	482	248
Moramo biti mnogo tolerantniji prema odraslima sa mentalnim poremećajima u našem društvu.	71.0	78	67	70
Više novca od poreskih obveznika treba izdvajati za njegu i tretman odraslih sa mentalnim poremećajima.	63.5	80	61	49
Naša je odgovornost da osiguramo najbolju moguću brigu odraslima sa mentalnim poremećajima.	63.4	77	61	52
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajima su predugo bile predmet ismijavanja.	57.0	59	55	59
Naše psihijatrijske bolnice/odjeljenja više izgledaju kao zatvori nego kao mjesta gdje se	44.3	39	49	41
Najbolje je izbjeći bilo koga ko ima mentalnih problema.	33.1	30	32	40
Trenutno postoji dovoljan broj usluga za osobe sa mentalnim poremećajima.	21.6	18	20	29
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajem su teret društvu.	20.9	20	18	28
Odrasle osobe sa mentalnim poremećajima ne zaslužuju našu naklonost.	12.9	7	12	21
Povećana potrošnja na usluge iz oblasti mentalnog zdravlja je gubitak poreskog novca.	11.0	10	9	16

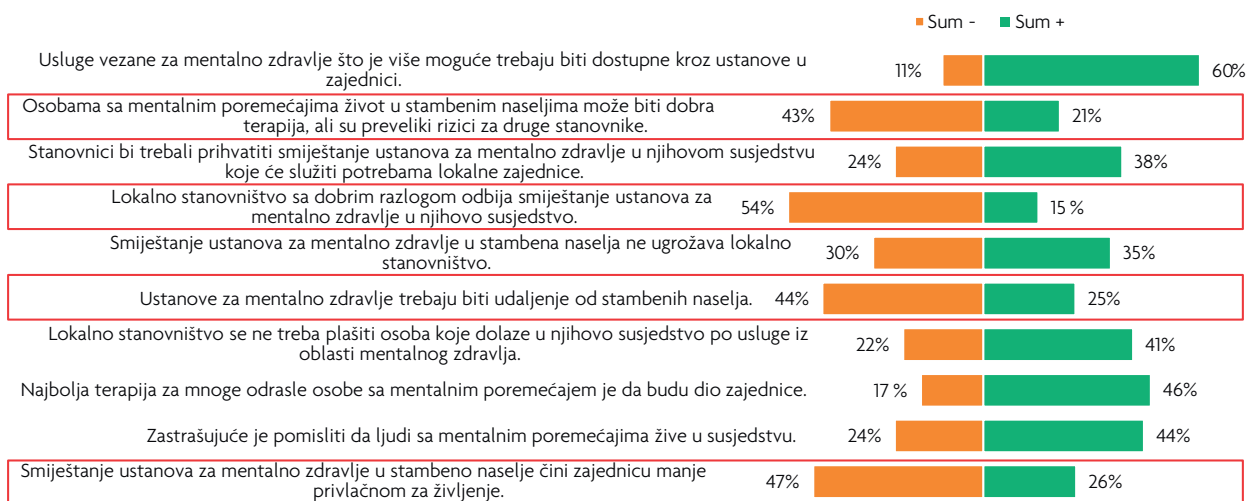
Koliko se slažete...?

I u ovom slučaju komparativne analize stavova dvije regionalne javnosti možemo konstatovati znatnu razliku u korist Federacije BiH, gdje se uočava, u pojedinim tvrdnjama nedvosmileni iskaz pozitivnih vrijednosti i orijentacija, odnosno, odbacivanje predrasuda i stereotipa koje društvena zajednica nameće kao vid ograničenja osobama sa mentalnim poremećajima. U nekim drugim grupama tvrdnji se uočava nešto manji intenzitet (stepen) prihvatanja socijalnih zabluda, stereotipa i predrasuda (ograničenja) u odnosu na javnost Crne Gore.

5.5. CAMI SKALA, STAV ZAJEDNICE PREMA MENTALNOM ZDRAVLJU

Kada je u pitanju subskala stavova zajednice prema mentalnom zdravlju CAMI skale možemo konstatovati da su odgovori opšte javnosti Crne Gore u ovom slučaju prilično nekonzistentni i u izvjesnim slučajevima značajno negativni (označeno crvenom linijom). Kod ovih stavova jasno se može konstatovati strah i bojazan od osoba sa mentalnim poteškoćama u neposrednom socijalnom okruženju, te upravo na tim mjestima provijava potreba za socijalnom kontrolom (ograničenjima) nad takvim osobama.“

ZBOG PREGLEDNOSTI PREZENTOVANJA PODATAKA, KOD TVRDNJI KOJE IMAJU NEGATIVNU KONOTACIJU ROTIRANA JE LIKERTOVA SKALA KAKO BI SE PRECIZNIJE PREDSTAVILI NEGATIVNI STAVOVI JAVNOSTI

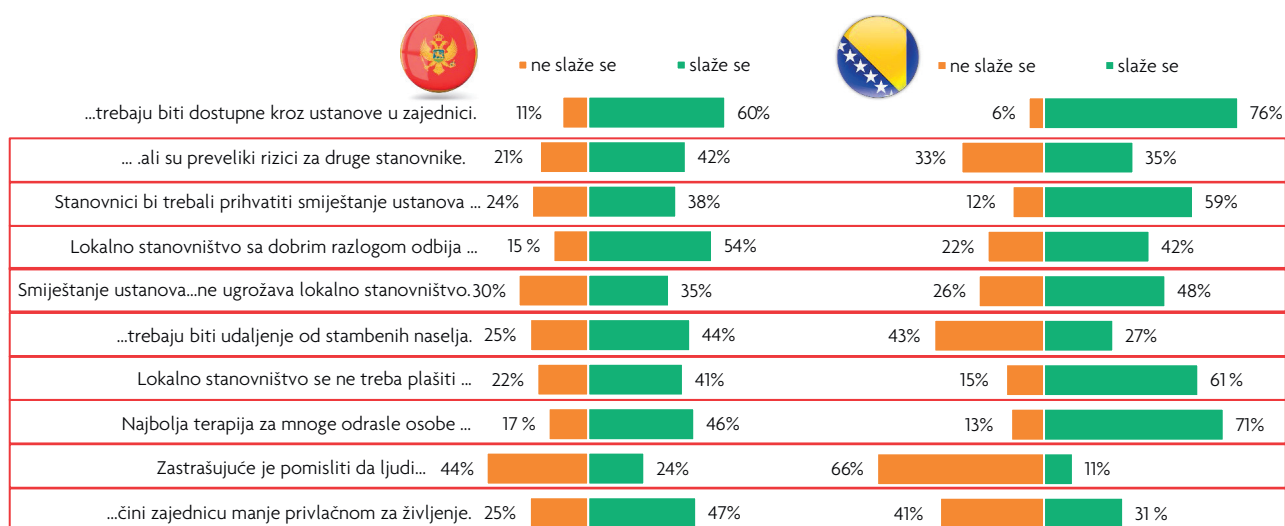
Koliko se slažete...?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Generalno se još može konstatovati da čak i tamo gdje se mogu prepoznati pozitivni stavovi i sudovi opšte javnosti, njihov intenzitet nije, vrlo često previše snažan. Tome u značajnoj mjeri doprinosi i činjenica da i kod ovog seta tvrdnji zatičemo veoma značajan procenat odgovora koji ukazuju na neopredjeljenost javnosti po tim temama, što, pak sa druge strane, vrlo često predstavlja suštinsko prikrivanje sopstvenog jasnog stava. Ova vrsta socijalne mimikrije suštinski predstavlja bojazan da se iskaže određena vrsta opredjeljenja koja može imati socijalno nepoželjnu (neprihvatljivu) konotaciju.

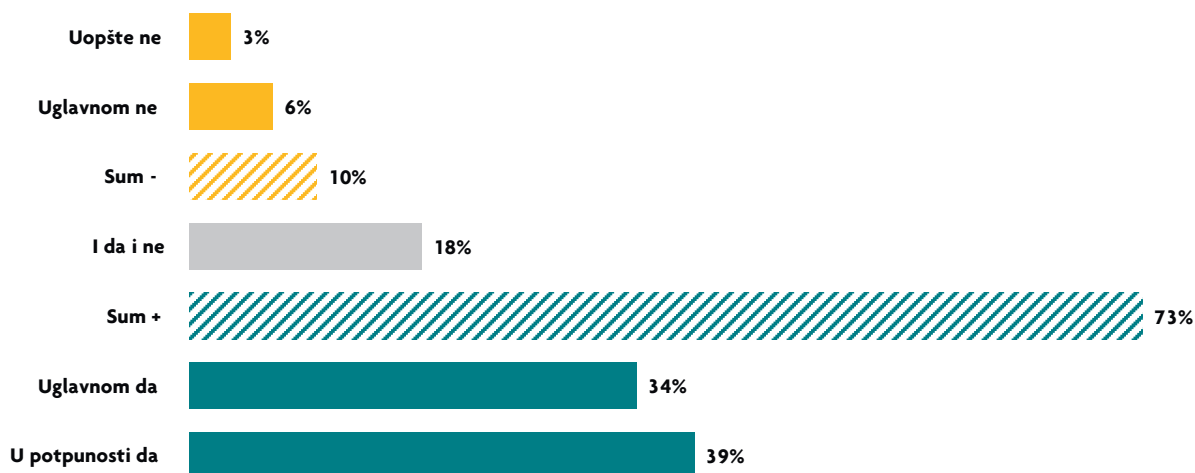
STAVOVI DRUŠTVENE ZAJEDNICE PREMA MENTALNOM ZDRAVLJU	Uopšte ne	Uglavnom ne	I da i ne	Uglavnom da	U potpunosti da
Usluge vezane za mentalno zdravlje što je više moguće trebaju biti dostupne kroz ustanove u zajednici.	3.7	7.6	29.1	41.8	17.8
Osobama sa mentalnim poremećajima život u stambenim naseljima može biti dobra terapija, ali su preveliki rizici za druge.	5.8	15.2	36.5	30.9	11.5
Stanovnici bi trebali prihvatiti smještanje ustanova za mentalno zdravlje u njihovom susjedstvu jer će služiti potrebama zajednice.	7.4	17	37.4	30.3	7.9
Lokalno stanovništvo sa dobrim razlogom odbija smještanje ustanova za mentalno zdravlje u njihovo susjedstvo.	4.9	10.2	31.1	41.3	12.5
Smještanje ustanova za mentalno zdravlje u stambena naselja ne ugrožava lokalno stanovništvo.	8	22.3	34.6	26.5	8.6
Ustanove za mentalno zdravlje trebaju biti udaljenje od stambenih naselja.	10.5	14.8	30.4	29.1	15.2
Lokalno stanovništvo se ne treba plašiti osoba koje dolaze u njihovo susjedstvo po usluge iz oblasti mentalnog zdravlja.	5	17.1	36.7	33	8.2
Najbolja terapija za mnoge odrasle osobe sa mentalnim poremećajem je da budu dio zajednice.	7.1	10.1	36.7	35.2	10.9
Zastrašujuće je pomisliti da ljudi sa mentalnim poremećajima žive u susjedstvu.	18	26.2	31.4	19.7	4.7
Smještanje ustanova za mentalno zdravlje u stambeno naselje čini zajednicu manje privlačnom za življenje.	9.8	15.6	27.7	33.2	13.7

Dodatna analiza podataka sa subskale stava (ideologije) zajednice prema mentalnom zdravlju ponovo pokazuje značajne regionalne različitosti. Stiče se utisak da je intenzitet pozitivnih stavova u opštoj javnosti Federacije BiH znatno naglašeniji nego kada je riječ o javnosti Crne Gore. To se da obrazložiti tezom koju smo iznijeli pri analizi podataka sa prethodne strane (značajno prisustvo neutralnih odgovora).

5.6. ZNANJE O MENTALNIM OBOLJENJIMA

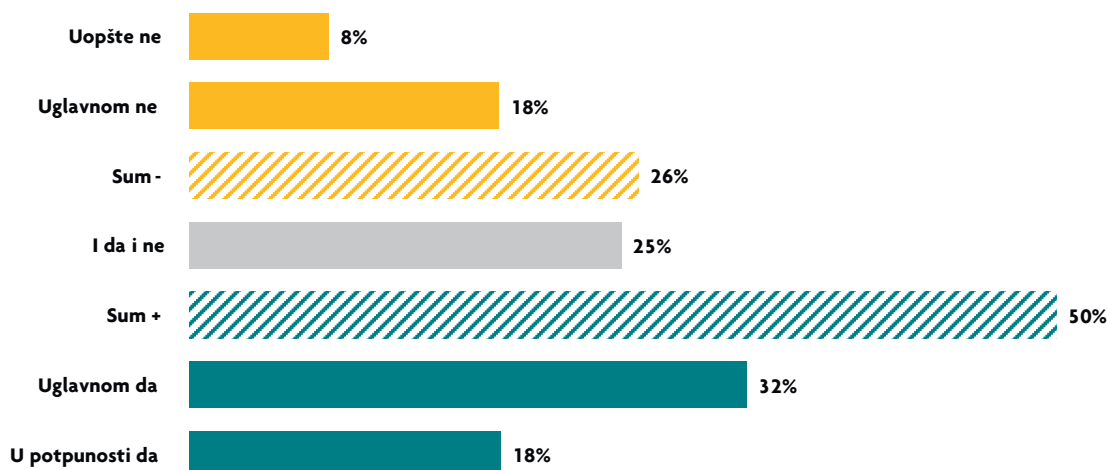
Sasvim očigledno – najveći dio crnogorske javnosti zna da faktor stresa može biti izazivač različitih psihosomatskih poremećaja i zdravstvenih problema.

Stres može uticati i na pojavu zdravstvenih problema kao što su srčana oboljenja, visok pritisak, itd. a koji ne spadaju u mentalne poremećaje

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kada je u pitanju znanje o mogućnostima liječenja mentalnih poremećaja, stvar nije tako pozitivna kao u prethodnom slučaju. Tek 50% opšte javnosti Crne Gore raspolaže informacijom da se mentalni poremećaji i poteškoće mogu liječiti kao i sve druge medicinske bolesti. Preostali dio javnosti ili nije svjestan te činjenice ili misli suprotno.

Mentalni poremećaji se mogu liječiti kao i sve druge medicinske bolesti (bolesti srca, dijabetes, upale i sl.)

Baza: Ukupna ciljna populacija

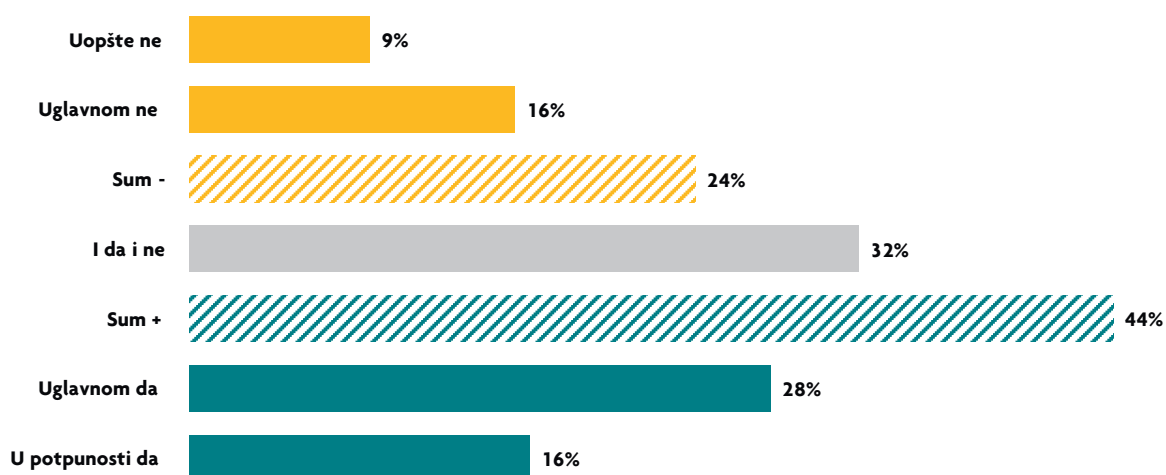
Interesantno je konstatovati da je mlađa populacija povodom ovog pitanja prilično neinformisanija u odnosu na najstariju populaciju. Još je interesantnije da je manje obrazovani dio populaciji informisaniji o ovoj temi u odnosu na one koji su više obrazovani.

	Total	Starost				Obrazovanje			Region		
		18-29	30-44	45-59	60+	Osnovno	Srednje	Više, visoko	Sjever	Centar	Jug
N	1020	235	281	275	229	241	587	193	290	482	248
Uopšte ne	8.0	9	8	7	9	4	8	13	13	6	6
Uglavnom ne	17.7	22	18	18	12	15	18	20	15	19	19
Sum -	25.7	31	27	24	21	19	26	33	28	25	25
I da i ne	24.7	32	27	21	20	20	26	27	19	26	28
Sum +	49.6	37	47	55	59	61	48	41	53	49	47
Uglavnom da	31.9	26	29	36	35	43	29	25	27	33	35
U potpunosti da	17.8	11	18	19	23	18	19	15	26	16	11

Mentalni poremećaji se mogu liječiti kao i sve druge medicinske bolesti (bolesti srca, dijabetes, upale i sl.)

Baza: Ukupna ciljna populacija

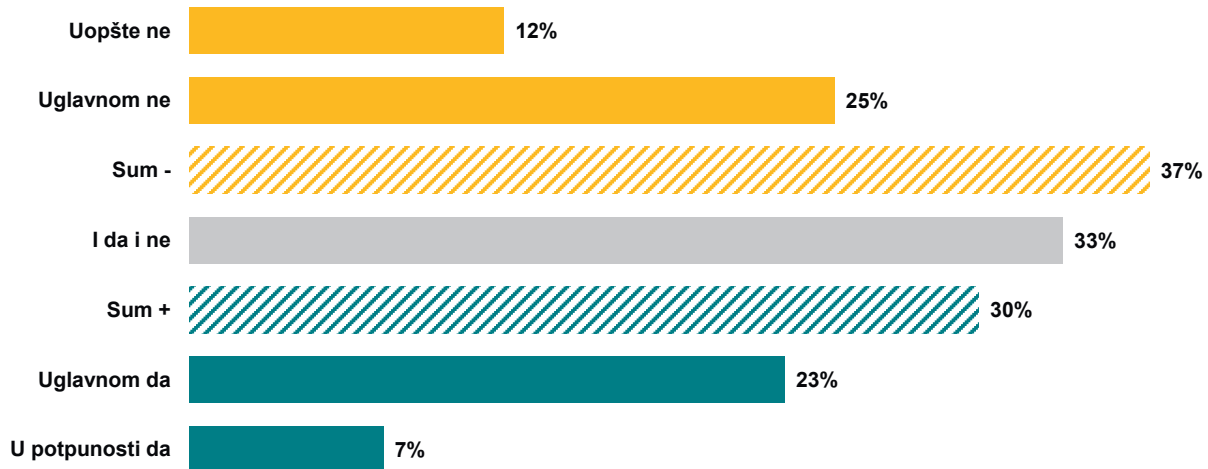
Tema poremećaja ishrane je još osjetljivija. Tek 44% javnosti Crne Gore ima ispravan stav (informaciju) o bulimiji i anoreksiji kao poremećajima ishrane. Znatna dio opšte punoljetne populacije nije siguran u status ove dvije vrste poremećaja, dok ¼ njih smatra da to nijesu mentalni poremećaji.

Poremećaji ishrane (anorexia, bulimia) su mentalni poremećaji

Baza: Ukupna ciljna populacija

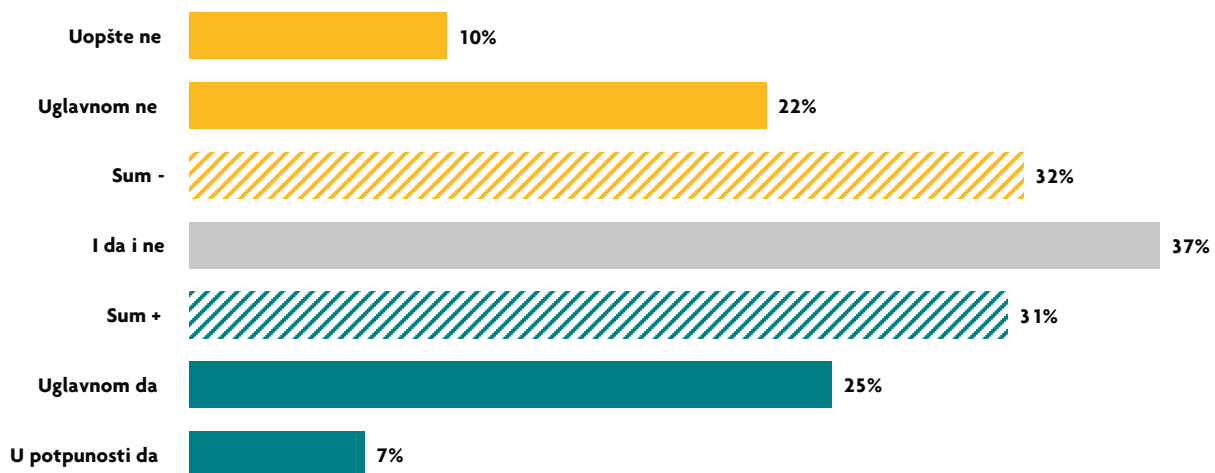
Kada je u pitanju radna sposobnost osoba koje su se oporavile od mentalnih poteškoća i poremećaja, javnost Crne Gore je podijeljena u tri gotovo ujednačena kontingenta, od kojih 33% nema jasan stav po ovom pitanju, oko 30% smatra da takve osobe nisu više sposobne za obavljanje radnih dužnosti i obaveza a nešto manje od 40% ih smatra radno sposobnom i spremnim za povratak na radno mjesto – što je tačna informacija.

Osobe koje su se oporavile od mentalnih poremećaja nijesu sposobne da se vrate na posao

Baza: Ukupna ciljna populacija

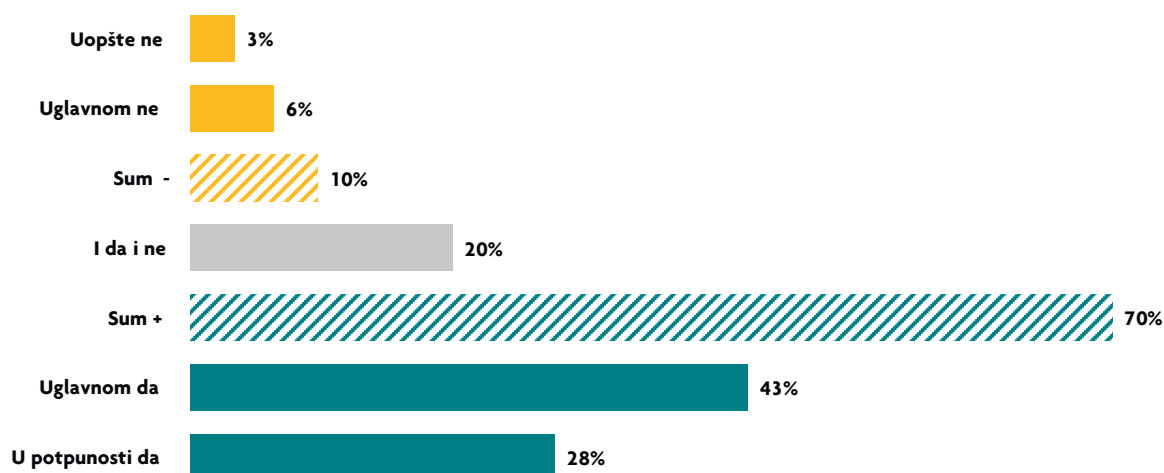
I povodom tvrdnje da je mentalno oboljela osoba najčešće opasna za ljude oko sebe, opšta populacija Crne Gore se dijeli na tri ujednačene grupacije. Dok većina nema jasan stav po ovom pitanju, trećina smatra da su takve osobe opasne po svoje okruženje, dok nešto više od 30% javnosti smatra da to nije tačno.

Mentalno oboljela osoba je najčešće opasna za ljude oko sebe

Baza: Ukupna ciljna populacija

Po pitanju mogućnosti da i djeca mogu biti „pogođena“ mentalnim poteškoćama, oboljenjima i poremećajima, čini se da većina crnogorske javnosti ima ispravan stav, odnosno pouzdanu informaciju. Tek za 10% javnosti bi se moglo reći da je potpuno dezinformisana, a oko 20% nije dovoljno informisano o ovoj temi.

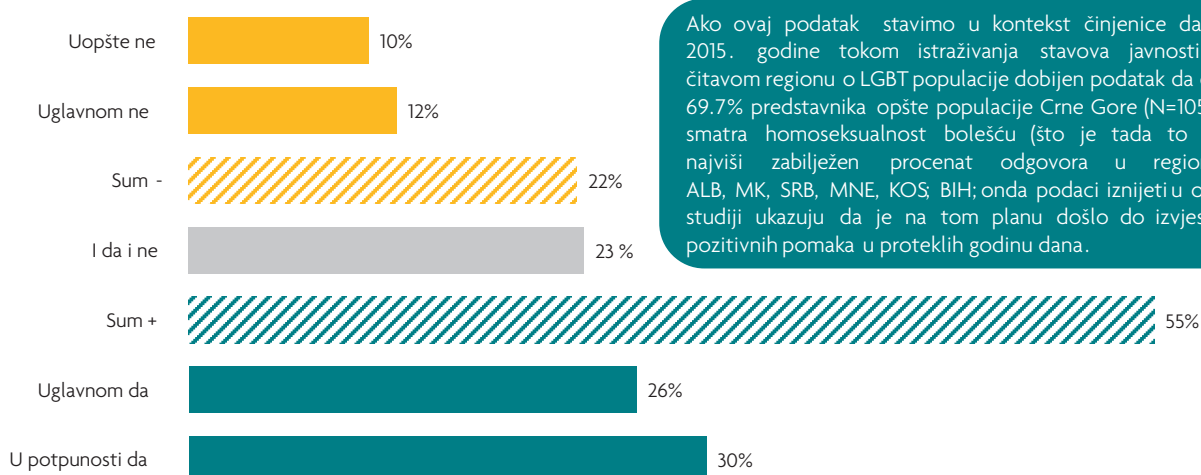

Djeca mogu oboljeti od mentalnih poremećaja

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kada je u pitanju homoseksualnost, čini se da veoma značajan dio crnogorske javnosti ima veoma pogrešan stav, odnosno da je nivo njihove informisanosti o ovoj temi veoma nizak. Čak 55% crnogorske javnosti smatra da je homoseksualnost mentalni poremećaj. Na suprotnoj strani se nalazi 22% onih koji ne prihvataju takvu definiciju homoseksualnosti, a skoro ¼ ispitanika ima nejasan stav tim povodom.

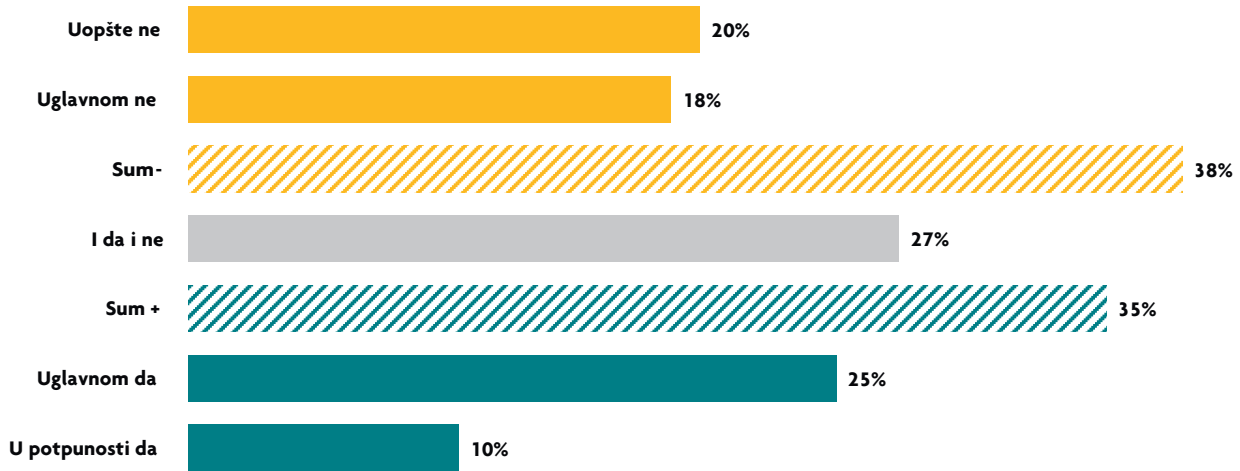
Homoseksualnost je mentalni poremećaj

Ako ovaj podatak stavimo u kontekst činjenice da je 2015. godine tokom istraživanja stavova javnosti u čitavom regionu o LGBT populaciji dobijen podatak da čak 69.7% predstavnika opšte populacije Crne Gore (N=1050) smatra homoseksualnost bolešću (što je tada to bio najviši zabilježen procenat odgovora u regionu: ALB, MK, SRB, MNE, KOS; BIH; onda podaci iznijeti u ovoj studiji ukazuju da je na tom planu došlo do izvjesnih pozitivnih pomaka u proteklih godinu dana.

Baza: Ukupna ciljna populacija

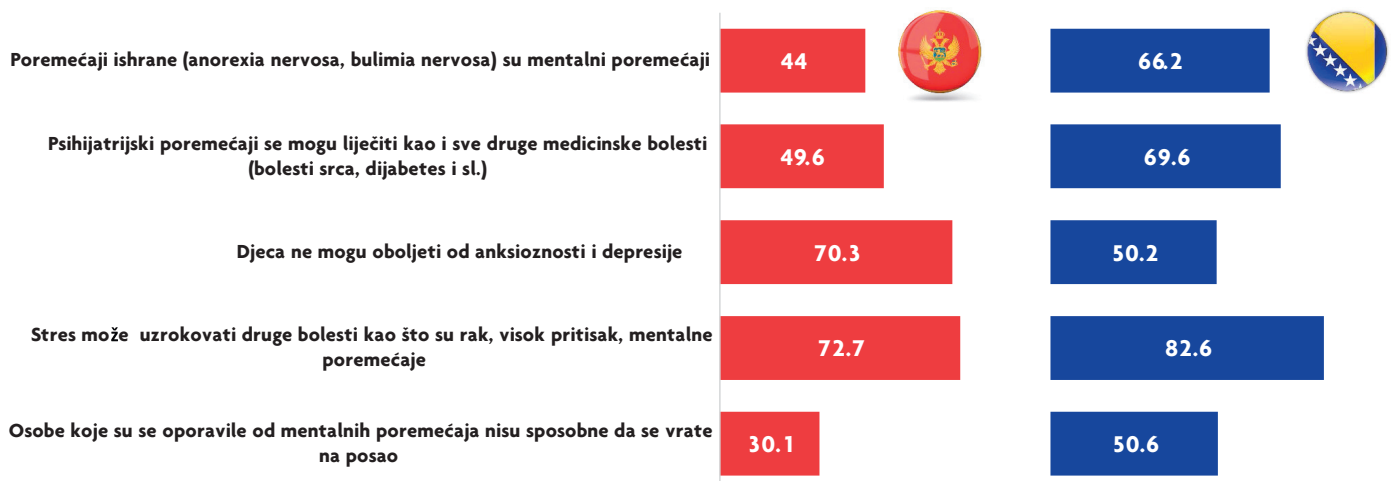
Povodom funkcije i uloge psihoterapije u očuvanju mentalnog zdravlja, jasno je da je veći dio opšte javnosti prilično neinformisan. Tek manje od 40% ispravno procjenjuje da psihoterapija nije samo indikovana u slučaju mentalnih poremećaja. Istovremeno nešto više od jedne trećine populacije smatra da psihoterapiju treba da koriste isključivo osobe sa mentalnim poteškoćama i problemima dok je oko 27% populacije neopredjeljeno ovim povodom.

Psihoterapija je potrebna samo onima koji imaju mentalni poremećaj

Baza: Ukupna ciljna populacija

U poređenju sa podacima dobijenim u Federaciji BiH, može se reći da javnost Federacije BiH ima bolja (kvalitetnija) saznanja i da je bolje informisana po nekim pitanjima, dok je povodom drugih pitanja u prednosti Crna Gora. No, sve u svemu, i u ovom dijelu analize je jasno da javnosti u regionu povodom mentalnih poteškoća i problema barataju sa mnoštvom poluinformacija, dezinformacija i netačnosti na bazi kojih formulišu ili prihvataju određene stavove, koji su vrlo često samo predrasude i stereotipi.

Da li se slažete... (samo % tačnih odgovora)

Baza: Ukupna ciljna populacija

Istraživanje javnog mnjenja o opštoj percepciji problema mentalnog zdravlja i distanci koju društvo pravi u odnosu na osobe sa mentalnim oboljenjima

Istraživanje javnog mnjenja o opštoj percepciji problema mentalnog zdravlja i distanci koju društvo pravi u odnosu na osobe sa mentalnim oboljenjima

